

M'Bala M'Bala - France - 25239/13

svoboda izražanja - obsodba humorista na kazen zaradi izražanja sovražnih in antisemitskih stališč med predstavo - člen 17 (prepoved zlorabe pravic)

Dejstva - v decembru 2008 je pritožnik, humorist, poznan pod imenom Dieudonne, in politično angažiran, povabil univerzitetnega učitelja, v Franciji večkrat obsojenega zaradi svojih sovražnih in revizionističnih stališč, s katerimi je tudi zanikal obstoj plinskih celic in koncentracijskih taborišč, da se mu pridruži na odru na zaključku predstave. Pritožniku je podelil s pomočjo nekega igralca, oblečenega v „obleko svetlobe“, in sicer progasto pižamo, kot so jo nosili zaprti Židi in na kateri je bila rumena zvezda, ki je pomenila oznako „Žid“, - nagrado za „samotnost in osamelost“. Nagrado je predstavljal svečnik s tremi vejami (svečnik s sedmimi vejami predstavlja simbol judovske vere), na katerih so bila tri jabolka.

Dogodek je bil ugotovljen s strani varnostnih organov. V oktobru 2009 je veliki sodni senat odločil, da je pritožnik kriv javne sramotitve osebe oz. skupine oseb na podlagi njihovega izvora, njihove pripadnosti oz. nepripadnosti določeni etnični skupini, narodu, rasi oz. določeni veri, v konkretnem primeru oseb, ki so po poreklu in veri Židi. Obsodil ga je na kazen 10.000 evrov, prav tako pa mora plačati po en evro odškodnine vsakemu zasebnemu tožniku. Sklep je bil potrjen v pritožbenem postopku in kasacijsko sodišče je prav tako zavrnilo pritožbo pritožnika.

Pravo - člena 10 in 17: Sodišče, enako kot domači sodniki, ne dvomi v močan antisemitski ton spornega dela predstave pritožnika. Častil je osebo, znano in obsojeno v Franciji zaradi njenih sovražnih stališč, ji omogočil „prisrčen“ aplavz publike in ji tudi podelil posebno nagrado. Pritožnik se ni ogradil od nastopa svojega povabljenca, zatrjuje pa, da ta sicer naj ne bi podal nobene revizionistične izjave. Sodišče je prav nasprotno zavzelo stališče in sicer da, označiti za „zagovornike“, tiste, ki so ga obtožili, da je negacionist, predstavlja vzpodbujanje k enačenju „zgodovinskih dejstev, ki so bila jasno ugotovljena“ in stališč, katerih izražanje je prepovedano v francoskem pravu in nasprotuje tudi 17. členu v zvezi z 10. členom Konvencije. Prav tako je vzpodbujanje gledalcev na predstavi, da prosto zapisujejo besede, izkazovalo jasen cilj, da se v okviru igre besed naščuva javnost, da presoja zagovornike zgodovinske resnice kot osebe, motivirane s sionističnimi razlogi. Med drugim je pritožnik izpostavil antisionizem kot svojo glavno politično aktivnost. Med potekom preiskave pa je sicer še zatrjeval, da je bilo dogovorjeno, da bi izjave univerzitetnega učitelja morale imeti neko drugo vsebino. Poimenovanje oblačila deportiranih kot „oblačila svetlobe“ izpričuje *a minima* prezir pritožnika do žrtev „Shoaha“, pri čemer je treba dodati žaljivo razsežnost celotne predstave.

Pritožnik je humorist, ki je izpostavil svoj politično angažiranost, ko se je pojavil kot kandidat na številnih volitvah. V času spornih dogodkov je že bil obsojen zaradi rasistične razžalitve. Prav tako okoliščine primera, in sicer že zgolj na prireditvi izražene trditve, niso izkazovale namena humorista kritizirati stališča svojega povabljenca ali pa zanikati antisemitizem. Prav nasprotno, komik, ki je zaigral vlogo taboriščnika, je povedal, da ni bil presenečen, ko se je na oder vzel univerzitetni učitelj, upoštevajoč pritožnikov način izražanja že v obdobju preteklih dveh let, ko se je pojavljal na javni sceni, predvsem, ko se je tudi zblížal s predsednikom stranke Front national. Tudi zato reakcije publike izkazujejo antisemitski in revizionistični značaj predstave, kot takšno pa so jo ocenili tudi gledalci (ali vsaj nekateri od njih) kot tudi domači sodniki.

Končno se pritožnik niti ni skliceval na voljo ograditi se od predstave, ki bi bila lahko ocenjena s strani opazovalca kot „največji antisemitski miting od druge svetovne vojne“. Ta indikacija je nujno usmerjala percepcijo publike glede samega poteka predstave. Humorist se je skliceval na provokacijo kot izgovor za opravičilo za razžalitev rasistične vsebine, zaradi katere je bil tudi kazensko preganjan.

Sodišče je še ugotovilo, da je med sporno predstavo sam večer izgubil značaj zabavne prireditve in se sprevergel v miting. Upošteva posebnosti okoliščine in celoten kontekst zadeve, se pritožnik ne more sprenevedati, da se ima kot umetnik pravico izražati skozi krinko satire, humorja in provokacije. Pod okriljem humoristične predstave je povabil najbolj znanega francoskega negacionista, obsojenega pred tem zaradi kaznivega dejanja zoper človečnost, da bi ga častil in mu tudi omogočil javno spregovoriti. V okviru zelo groteskne predstave se je vključil z vlogo židovskega taboriščnika v koncentracijskem taborišču, ki je dobil nalogo izročiti nagrado univerzitetnemu učitelju. V opisanem čaščenju negacionizma, upošteva sodelovanje univerzitetnega učitelja in postavitev židovskih žrtev deportacije v ponižujoč položaj zaradi zanikanja njihovega iztrebljanja, Sodišče vidi izraz sovraštva in antisemitizma, kot tudi ponovne obuditve

holokavstva. Ni mogoče sprejeti izražanja ideologije, ki nasprotuje temeljnim vrednotam Konvencije izraženih v njeni preambuli - pravičnosti in miru, ki bi zahtevalo varstvo iz 10. člena Konvencije, - pa čeprav v predstavi, ki je satiričnega oz. provokativnega značaja.

17. člen Konvencije je bil do sedaj v načelu uporabljen glede izjav, ki so bile eksplicitne ter direktne in ki ne zahtevajo nobene dopolnilne razlage, vendar je v konkretnem primeru Sodišče prepričano, da gre za sovražen pristop, protisemitsko obarvan, in je travestija pod krinko umetniške produkcije prav tako nevarna kot direkten in grob napad. Zato ne uživa varstva iz 10. člena Konvencije.

Izhajajoč iz tega, da so imela sporna dejstva, tako njihov splošni ton kot tudi upoštevanje njihovega cilja, sovražen značaj, obarvan antisemitsko, pritožnik poskuša uporabiti 10. člen v svojo korist sklicujoč se pri tem na pravico do svobode izražanja v nasprotju z besedilom in duhom Konvencije, in če bi bila le-ta dopuščena, bi to soprispevalo k razkroju pravic in svoboščin, ki jih varuje Konvencija. Posledično pritožnik na podlagi 17. člena Konvencije ne more uživati varstva v smislu določbe 10. člena Konvencije.

Zaključek: neutemeljeno (nekompatibilno ratione materia).